Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto SM192108

28.01.2019

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 284/2018 vp

Sisäministeriön kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 284/2018).

Sisäministeriö on todennut lain valmisteluvaiheessa valtiovarainministeriölle 1.10.2018 antamassaan lausunnossa, että nyt valiokunnassa käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on perusteltu, eikä siihen liity merkittäviä periaatteellisia ongelmia. Uusi tiedonhallintalaki tulee jatkossa säätelemään merkittävästi viranomaisten tietojen käsittelyä ja tiedonhallintaa. Esitykseen liittyy eräitä keskeisiä säädöksiä, jotka vaikuttavat merkittävästi myös sisäasiainhallinnon tiedonhallintaan ja tältä osin sisäministeriö nostaa esille seuraavat seikat.

Hallituksen esityksessä tiedonhallinnan järjestäminen on säädetty tiedonhallintayksikön vastuulle. Sisäministeriö pitää hyvänä uudistuksena tiedonhallintayksikön johdon eksplisiittistä laintasoista sitouttamista tiedonhallintayksikölle säädettäviin tehtäviin. Sisäministeriön näkemyksen mukaan 4 §:n 1 mom. 1 kohdassa säädetty tiedonhallintayksikön määritelmä ei kuitenkaan ota riittävällä tavalla huomioon sisäasiainhallinnolle luonteenomaista rekisterinpidollista organisoitumista. Tämä on omiaan aiheuttamaan tulkintaongelmia mm. vastuukysymyksissä.

Esityksen 5 §:ssä säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää tiedonhallintamallia. Esityksen perustelutekstien perusteella säädöksellä pyritään jäntevöittämään jo nykyisin voimassa olevan lainsäädännön kokonaisarkkitehtuuriin ja yleiseen tietosuoja-asetukseen liittyviä kuvantamisvaatimuksista, ja että pykälän velvoitteet voidaan täyttää olemassa olevia resursseja uudelleen kohdentamalla. Sisäministeriön näkemyksen mukaan kuvantaminen voitanee toteuttaa pykälän edellyttämät vähimmäisvaatimukset täyttäen nykyisillä resursseilla. Sen sijaan tiedonhallintamallin kuvaaminen siten, että sitä voidaan tosiasiallisesti hyödyntää hallinnonalan virastojen kehittämisen johtamisessa edellyttää nykyistä huomattavasti syvällisempää osaamista, ohjausta sekä koulutusta. Lisäksi sisäasiainhallinnolle on ominaista, että operatiivinen toiminta kattaa merkittävän osan virastojen toiminnasta, jolloin erityisesti toimintaprosessien

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

tarkoituksenmukainen kuvaaminen säädetyssä aikataulussa tulee edellyttämään palveluiden ostamista ulkopuolisilta palveluntuottajilta, joka tulisi huomioida esityksen vaikutuksia arvioitaessa.

22 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä. Pykälä 2 momentin mukaan tekninen rajapinta tulee toteuttaa siten, että voidaan varmistua teknisesti luovutettavien tietojen tapauskohtaisesta tarpeellisuudesta tai välttämättömyydestä viranomaistehtävien hoitamiseksi, jos tiedot ovat salassa pidettäviä tai henkilötietoja. Erityisesti turvallisuusviranomaisten toiminnalle on ominaista se, että toiminnassa tehdään merkittävässä määrin kyselyitä omiin ja muiden viranomaisten järjestelmiin. Nykyinen sovelluskehitys erityisesti hakutoiminnallisuuksiin liittyen nojaa pitkälti geneeristen palveluiden käyttöön. Tällaisten palveluiden toteuttaminen siten, että voitaisiin tapauskohtaisesti todentaa teknisesti tietojen välttämättömyys tai tarpeellisuus tehtävien hoidolle on todettu käytännössä erittäin vaikeaksi toteuttaa ilman, että se haittaa merkittävästi tehtävien suorittamista.

Asiarekisteriin merkittäviin pakollisista yksilöintitiedoista säädetään ehdotuksen 26 §:n 2 momentissa. Sisäministeriö pitää tarpeettomana säätää yksilöintitiedoista lain tasolla. Lisäksi momentin 1 kohdan mukaan yksilöintitietoina tulee merkitä muun muassa tiedonhallintayksikön yritys- ja yhteisötunnus. Sisäministeriö ei näe tarkoituksenmukaisena säätää pakollisiksi yksilöintitiedoiksi sellaisia tietoja, jotka eivät ole kuuluneet Sähke2-normiin. Uusien tietojen sisällyttämisestä viranomaisten asiankäsittelyjärjestelmiin aiheutuu ehkä merkittäviäkin lisäkustannuksia ilman, että niillä saavutetaan tiedonhallinnan kannalta merkittävää hyötyä.

Lopuksi voidaan todeta, että arkistointia koskevan sääntelyn rajaaminen pois hallituksen esityksestä on ollut perusteltu päätös nyt käsiteltävänä olevan kokonaisuuden edistämiseksi. Sisäministeriö pitää kuitenkin tärkeänä, että myös arkistointia koskevaa sääntelyä uudistetaan, ja että työ jatkuu tältä osin.

Erityisasiantuntija Risto Niskanen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 28.01.2019 klo 10:25. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi Sisäministeri Kai Mykkänen
Ministerin erityisavustajat
Kansliapäällikkö Ilkka Salmi
SM osastot ja erilliset yksiköt

Lausunto SM192108
Asiaryhmä
28.01.2019 Asianro